# Становище

От: проф. д-р Румяна Балинова Тодорова
катедра „Английска филология”
Факултет по хуманитарни науки,
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”, Шумен
Научна специалност: Германски езици (Съвременен английски език)

На: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР”
по научна област 2. Хуманитарни науки
професионално направление 2.1. Филология (Германски езици,
английски език)

Тема на дисертационния труд: „Българското културно наследство на английски език – измерения на комуникативността”

Кандидат: Живко Димитров Христов

Основание за предствяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед № З-РК-336/27.07.2017г. на Ректора на Нов български университет

В конкурса, обявен за присъждане на образователната и научна степен **доктор** по област на висше образование 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология, научна специалност Германски езици (английски и немски език) към Магистърски факултет при Нов български университет, София, Департамент „Романистика и германистика”, участва 1 кандидат – Живко Димитров Христов, докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Германски езици (английски език)” (F73740).

## 1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд се състои от общо 268 страници разработена в четири глави с Предисловие и Заключение: Предисловие (с. 1-11); I. Обзор на лингвистични и философски възгледи от гледна точка на преводните текстове за историко-културно наследство (с. 12-27); II. Семантична характеристика на преводни еквиваленти за термини и имена от антична Тракия (с. 28-55); III. Семантика на основни означаеми в английския превод на текстове за българското Ранно средновековие (с. 56-99); IV. Проблеми на семантиката при основни понятия от Националното възраждане и агионимия в англоезичен контекст (с. 100-144) и Заключение (с. 145-149). Освен това

съдържа 4 приложения и литература (цитирана и консултирана, речници, и др. справочници).

В Предисловието е отделено специално внимание на мотивацията и необходимостта от изследването, което е добро начало за предпоставките за докторската теза. Отчита се актуалността на изследването, като например наличието на „реалии без пряк преводен еквивалент", което винаги е било проблем при преноса на информация от един език на друг. Уводната глава следва установената структура за един такъв труд. Няма да се спирам подробно на всяка една от подглавите, а ще обърна внимание на отделни моменти.

В Предисловието са описани целите и задачите на изследването, както и очакваните резултати. Не е посочен броя на анализираните източници, т.е. корпусът, с който се оперира, въпреки че това може би е непосилна задача, тъй като те са разнородни, но поне да се изредят като тип текст. В последвалия текст тези източници се появяват коректно.

В подглавата за преглед на литературата по въпроса се очертават различни теории, свързани с проблемите на превода. Представени са конститутивните критерии за текстуалност, но само от една гледна точка (на Богранд и Дреслер), което не е достатъчно, въпреки че в основния корпус, както и в Библиографията се появяват и други източници, а и самият автор прави явна заявка за придържането му към някои от тях. Прегледът на теоретичните източници, свързани с особеностите на превода, е направен компетентно и е структуриран по начин, който подготвя читателя на дисертацията за прилагането на теоретичните постановки в конкретния анализ. Цитиран е и богат илюстративен материал. В някои случаи, обаче, се прави заявка за нещо, което не се използва по-нататък и позоваването става излишно (с. 18 - Пърс).

Докторската теза е много практически ориентирана, но подкрепена с теоретични постановки. Проблемите се разглеждат, като се имат предвид както реципиентите, имащи отношение към научните изследвания в посочените области, така и тези, които не са такива познавачи, но проявяват интерес към информацията в изследваните материали. Същинският анализ е направен компетентно, с препратки към повече от един източник.

Съществен приносен момент в работата са приложенията с глосарите, които се появяват като очаквани резултати на базата на направените изследвания и на заслугите на други изследователи, работили в тази област. Обсъждат се преводачески грешки, допуснати поради непознаване или на собствената култура и/или история, или на

чуждата. Освен това, разсъжденията и изводите, които се правят, са резултат от преки наблюдения, но и от проучванията на съответните ексцерпирани източници и литературата по въпроса.

В заключението още веднъж правилно се подчертава „имаше необходимост от диференциация на подходите, основана върху контрастивен анализ на рецепцията както при различна целева аудитория, така и за различен стилов регистър на текста", което е повече от подходящ подход при едно такова изследване.

**2. Значимост на изследвания проблем в научен и практико-приложен аспект**

Обсъжданият дисертационен труд е ориентиран към един актуален кръг от въпроси, свързани със съществуващите в българското публично пространство проблеми, отнасящи се до преводни еквиваленти на английски език на информация, ориентирана към българското културно-историческо наследство.

Темата на изследването е дисертабилна, тъй като позволява по-задълбочен анализ на тези лингвистични явления предимно, но и не само, от лингвистична (семантична, синтактична, семиотична, фонетична, текстолингвистична, прагматична) и културологична и „общопреводаческа" гледна точка, а и от зависещи както от експлицитни, така и от имплицитни фактори, насочени към комуникативността на изследваните материали. Похвално е, че докторската теза има интердисциплинарен характер, обхващащ многообразието и комплексността на анализираните проблеми. Трябва да се подчертае начетеността на дисертанта, свързана с обекта на изследването. Приветствам също и решението на докторанта да пише на български език, защото е от особено значение разглежданите въпроси, които все пак се отнасят до България, да достигнат до максимален брой реципиенти.

**3. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие с използваната литература**

Докторантът познава в детайли състоянието на разглеждания проблем, очертан в целите и задачите на изследването. Цитиранията са коректни и са в съответствие с постановките, представени в дисертационния труд.

Добре са очертани евентуалните бъдещи изследвания, свързани с изследвания по сходни въпроси. Представени са научни перспективи, произтичащи от постиженията на тази дисертация.

**4. Критични бележки и препоръки**

Бих искала да изкажа задоволството си от факта, че докторантът се е съобразил с повечето препоръки, направени по време на предварителната защита, особено отнасящи се до начина на назоваване на отделните глави, структурирането на някои части от дисертационния труд и др.

Имам все пак някои бележки и предложения:

Препоръчително е цитиранията да са директни, а не чрез други източници (напр. на с. 28, 85 Найда и Тейбър – в Хатим и Мандей 2004 – да остане само Найда и Тейбър, с година и страници).

Щом се говори за реципиенти на съответните текстове с анализираните термини и техните преводни еквиваленти е редно да има информанти, чрез които да се провери валидността на изказваните твърдения или предположения, но това може да бъде направено на един бъдещ етап.

В дисертационния труд е включена богата библиография на съвременни научни източници, но се забелязват някои неточности при изписването, като например: там, където е написано „без година" (напр. при Фехер в Библиографията) да отпадне, тъй като е интернет източник; след името да се появи „URL"; при Todorova, R. Insights in Text Linguistics. From Theory to Practice. има по-ново издание от 2015 г.

Налице са някои стилистични неточности, като например „Оруеловия „политически език"" в бележка 21 под черта на с. 26. По-добре би звучало „политическия език на Оруел".

**5. Оценка на Автореферата**

Представеният Авторефет отговаря на изискванията за такъв тип текст, а именно да отразява точно, ясно, коректно и в синтезиран вид и обем съдържанието на дисертационния труд, както и да описва резултатите от изследването и приносните му моменти. Забелязват се някои стилистични неточности и технически грешки. В списъка на публикациите по темата има заглавия на статии в сборници без страници.

**6. Оценка на публикациите на докторанта**

Всички публикации на докторанта, 10 на брой, са свързани с научните изследвания в докторската теза, което е добър атестат за задълбочеността на проучванията му в заявената област.

**7. Заключение**

Като имам пред вид демонстрираните от автора на този труд изключителна ерудираност в областите на история, култура, културно-историческо наследство, задълбочените му познания в лингвистиката и теорията и практиката на превода, и уменията му за извършване на научен анализ, а и на основание на всичко споменато по-горе, и въпреки посочените забележки и предложения, предлагам на научното жури да гласува с положителна оценка за присъждането на ***Живко Димитров Христов на образователната и научна степен „доктор" в научна област 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология, научна специалност Германски езици, Съвременен английски език, към Магистърски факултет при Нов български университет, София.***

28.08.2017 г.

Шумен

проф. д-р Румяна Тодорова